

ДО ПИТАННЯ ПОКАЗНИКІВ НАДАННЯ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ В ПЕРЕДВОЄННИЙ ПЕРІОД В ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я МОЗ УКРАЇНИ

Віталій ПІШКОВЦІ

аспірант за спеціальністю 22. Медицина

Дмитро НАГІРНИЙ

аспірант за спеціальністю 229. Громадське здоров'я

Геннадій СЛАБКИЙ

д. мед. н., професор, завідувач кафедри наук про здоров'я

ДВНЗ «УжНУ»

Вступ. За оцінками, наведеними ВООЗ в дослідженні «Глобальний тягар хвороб» за 2019 рік, на хвороби зубів та порожнини рота страждає біля 3,5 мільярда людей у світі. При цьому найпоширенішою стоматологічною патологією являється карієс постійних зубів. Необхідно зазначити, що за проведеними комплексними оцінками, карієс постійних зубів мають до 2 мільярдів людей у світі та 520 мільйонів дітей страждають на карієс тимчасових зубів [1]. ВООЗ відмічає, що тягар захворювань зубів та ротової порожнини можна зменшити за допомогою ефективних заходів громадської охорони здоров'я, які спрямовані на протидію негативним поширеним факторам ризику їх розвитку [2].

Мета: дослідити та проаналізувати основні показники надання стоматологічної допомоги населенню в закладах охорони здоров'я МОЗ України в передвоєнний період.

Матеріали та методи. *Матеріали:* дані галузевої статистичної звітності за 2020-2021 рр. [3,4]. *Методи:* бібліосемантичний, структурно-логічного аналізу.

Результати. Аналіз статистичної галузевої звітності МОЗ України за 2020-2021 роки показав, що за 2021 рік кількість відвідувань лікарів-стоматологів та зубних лікарів у державних закладах охорони здоров'я (ЗОЗ) системи МОЗ України становила 12145952 відвідувань. Із загальної кількості відвідувань 8817267 (72,6%) відвідувань було здійснено дорослим населенням та 3328685 (27,4%) – дітьми у віці до 17 років життя включно. Необхідно зазначити, що в

2021 році в державних та комунальних ЗОЗ України на 1 штатну посаду лікаря-стоматолога було здійснено 1525,6 відвідування. Вищим вказаний показник був зареєстрований в областях: Луганській – 3032,6, Полтавській – 2137,4, Чернігівській – 2058,7. Найнижчим вказаний показник був зареєстрований у м. Києві –931,6 та в Івано-Франківській області - 1062,1. Гранична різниця вказаного показника в 2021 році склала 3,26 разу. При цьому достовірно не змінюється показник відвідувань населенням лікарів-стоматологів протягом року за останні десять років. Так, середня функція посади лікаря-стоматолога, який працює в закладах охорони здоров'я МОЗ України, складає 12 пацієнтів за робочий день при умові 200 робочих днів на рік. Наведені показники вказують на спроможність системи охорони здоров'я МОЗ України до надання пацієнтам якісної стоматологічної допомоги. Але необхідно відмітити зниження, у зрівнянні з 2020 роком, показника відвідувань лікарів-стоматологів і розрахунку на одного жителя країни, який у 2021 році склав 0,4 відвідувань за рік для усього населення та 0,3 – для дорослого населення та 0,5 – для дітей.

В ході проведеного дослідження встановлено, що основне місце в стоматологічній практиці для збереження стоматологічного здоров'я займає профілактична робота. Це проведення обов'язкових стоматологічних профілактичних оглядів різних категорій населення, планова санація порожнини рота населення, ефективна діяльність системи гігієнічного навчання та виховання мотивованої профілактичної поведінки населення з питань збереження стоматологічного здоров'я. В Україні наразі функціонує система щорічного профілактичного стоматологічного огляду мешканців країни. Так, у 2021 році лікарями-стоматологами у державних закладах охорони здоров'я планово оглянуто 2677531 осіб, що склало 6,5% від кількості населення України. Із загальної кількості дорослого населення країни планово профілактично оглянуто 1698813 мешканців, що склало 5,0% до загальної вказаного показника за регіонами України. Так, найвищий відсоток планово оглянутих було зареєстровано у Чернігівській області (11,8%), м. Києві (11,8%) та у Кіровоградській області (7,7%), а найнижчий у Миколаївській (2,1%) та

Запорізькій (2,4%) областях. Гранична різниця показника в розрізі регіонів країни склала 5,62 разів.

Планово профілактично оглянуто дітей до 17 років життя включно у 2021 році – 978718, що склало 13,1% до загальної кількості дитячого населення країни. При цьому у м. Києві ця частка склала 32,0%, у Полтавській області – 20,7% , у Чернігівській області – 20,5%, а у Запорізькій області – 6,2%, та Волинській області – 7,2%. Гранична різниця показника в розрізі регіонів країни склала 5,16 разів.

Із загальної кількості профілактично оглянутого дорослого населення планової санації у 2021 році потребували 979339 осіб або 57,6% від числа оглянутих. За регіонами даний показник мав достовірні відмінності: від 80,9% у м. Києві та 69,5% у Чернігівській області до 35,2% у Херсонській області та 40,4% у Харківській області. Із загальної кількості профілактично оглянутих дітей віком до 17 років життя включно у 2021 році в країні потребували санації 550101 дітей, що склало 56,2%: від 78,8% у Закарпатській області 78,8% до 40,4% у Харківській області. Гранична різниця показника склала 1,95 разів.

При цьому частка планово санованих від загальної кількості кількості, що її потребували серед дорослого населення у 2021 році в країні становила 634707 осіб або 64,8%: від 89,1% у Закарпатській області та 83,3% у Дніпропетровській області до 42,9% у Херсонській області та 53,4% у Волинській області і 53,6% у м. Києві. Гранична різниця показника склала 1,67 разів.

Із числа дітей віком до 17 років життя включно у 2021 році в країні сановано 387634 осіб, що від кількості дітей, що її потребували склало 70,5%: від 88,3% у Закарпатській області до 47,7% у Сумській області. Гранична різниця показника склала 1,48 разів.

Висновки. Проведений аналіз основних показників надання стоматологічної допомоги населенню в передвоєнний період в закладах охорони здоров'я МОЗ України показав високий рівень спроможності системи охорони здоров'я до надання доступної та якісної стоматологічної допомоги населенню країни. З другого боку встановлено низький рівень охоплення населення профілактичними стоматологічними оглядами та проведення

планової санації ротової порожнини. Вказане потребує формування у населення мотивованої прихильності до збереження стоматологічного здоров'я в тому числі регулярного проходження цільових стоматологічних профілактичних оглядів та виконання рекомендацій лікарів-стоматологів.

Список літератури

1. Institute of Health Metrics and Evaluation. Global Burden of Disease Collaborative Network. (2020). *GBD Results* Global Burden of Disease Study 2019 (GBD 2019). <http://ghdx.healthdata.org/gbd-results-tool>

2. Заявление международной стоматологической ассоциации (FDI). Глобальные цели в области стоматологического здоровья (2003). (Совместное заявление FDI – ВОЗ – IADR). https://e-stomatology.ru/star/info/fdi/fdi_global.htm

3. Показники здоров'я населення та використання ресурсів охорони здоров'я в Україні (загальний). <http://medstat.gov.ua/ukr/MMXXI.html>

4. Стоматологічний довідник. 2022. <http://medstat.gov.ua/ukr/MMXXI.html>